

Relacja z CZAK-u 2010 w Elblągu

Tegoroczny CZAK odbył się w dniach od 18.08.2010 do 22.08.2010 r. w Elblągu. Właściwie to był jeszcze tzw. dzień przedlotowy ale ponieważ byłem we właściwym terminie, chciałbym przekazać parę słów o tym jak odebrałem tą imprezę. Na pierwszy spacer wybraliśmy się zaraz z samego rana. Trafił nam się niestety przewodnik o bardzo cichym głosie, tak że gdy chciało się coś dowiedzieć trzeba było trzymać się bardzo blisko niego. Mimo to sporo dowiedziałem się o Elblągu, w którym byłem po raz pierwszy. Zobaczyłem rzecz niezwykłą, "stare-nowe" miasto. Ponieważ niewiele obiektów przetrwało czasy II wojny światowej i późniejszej akcji pod nazwą "Cała Polska odbuduje stolicę", jest tutaj dużo przestrzeni, którą zapełnia się dzisiaj nowo wznoszonymi obiektami, zachowując dawny układ architektoniczny i w miarę możliwości naśladowując starą zabudowę. Takie postępowanie przynosi jednak konkretne efekty. Myślę, że za kilka, góra kilkanaście lat będzie to piękne miasto. Zachowało się tutaj jednak kilka oryginalnych zabytków. Przede wszystkim katedra pw. św. Mikołaja będąca równocześnie sanktuarium Krzyża Świętego. Wnętrze tego obiektu jest trochę ciemne co przyczynia się do osiągnięcia odpowiedniego nastroju przez zwiedzających. A ponieważ zgromadzono tu wiele pięknych ołtarzy jest na co popatrzeć. Ciekawość wzbudza także ołtarz szafkowy, który został stąd wywieziony. Ujrzelśmy go na fotografiach które pokazał nam nasz przewodnik. Bardzo ciekawe eksponaty zgromadzone zostały w tutejszym muzeum. Trafiliśmy na pracownika potrafiącego w ładnej formie przekazać swoją wiedzę. Czasami trafiają się tacy ludzie. Należy wtedy korzystać z tego. Ale wracając do miejsca zakwaterowania natknęliśmy się na bardzo ciekawą pamiątkową płytę

Pomnik piekarza, który uratował miasto. Foto: Krzysztof Tęcza

przedstawiającą rozdarte na pół dawne województwo elbląskie. Jest to wyraz uczuć mieszkańców do dawnej jednostki administracyjnej.

Po obiedzie, jak to bywa na tego typu imprezach, nastąpiło uroczyste otwarcie Zlotu i wystąpienia władz i zaproszonych gości. Ale nie trwało to zbyt długo. Dlatego można było poświęcić sporo czasu na obejrzenie kilku zbiorów krajoznawczych wystawionych tutaj przez kolekcjonerów. Ponieważ jedna z tych kolekcji bardzo wyróżniała się, muszę tutaj pochwalić jej twórcę. Jest nim kol. Zbigniew Lewandowski. Stworzył on duży zbiór odznak krajoznawczych i turystycznych jakie każdy turysta może zdobywać. Ale oprawa tych odznak, sposób ich przedstawienia (uzupełnienia nie posiadanych jeszcze odznak) są nie tylko, że bardzo czytelne, ale także wprost zachęcają do

zapoznania się z nimi. Zauważyłem, że wielu turystów od razu zaczęło sprawdzać czy posiadają prezentowane tu odznaki i czy nie brakuje im takich w ich zbiorach. Bardzo to budujące.

Zaprezentowano tu nam cały cykl wykładów pod wspólną nazwą „Konferencja popularno-krajoznawcza 150 lat Kanału Elbląskiego”. Z tych kilku wykładów, szczerze powiedziawszy, to w pamięci zachował się jeden, o mądrym tytule "Turystyka kulturowa wobec Kanału Elbląskiego". Po krótkim czasie okazało się, że Janusz Hochleitner z Uniwersytetu Wroński-Mazurskiego w Olsztynie, tak ładnie nam przedstawił, ten wydawałoby się nudny temat, że z ciekawością go wystuchaliśmy. Widać iż gościu potrafi nie tylko gadać ale wnieść coś pozytywnego do swoich opowieści. Z przyjemnością słuchało się jego wywodów.

Kanał Elbląski. Foto: Krzysztof Tęcza

Port w Elblągu. Foto: Krzysztof Tęcza

Kolejnego dnia od samego ranka panował spory ruch. Mieliśmy wyruszyć na wycieczki objazdowe. Każdy szykował się do nich jak potrafił. Zabieraliśmy mapy, notatniki, aparaty fotograficzne. Widać że każdy chciał coś z tych wycieczek utrwalić i zachować w pamięci. Moja pierwsza wycieczka zaczęła się od kursu statkiem po Kanale Elbląskim. Pogoda, wbrew zapowiedziom, nie była najgorsza. Niestety statek ma miejsca zarówno na pokładzie górnym jak i dolnym. Dlatego chcąc coś zobaczyć stanęliśmy sobie przy burcie. Ale widoki jakie wkrótce

zobaczyliśmy wynagrodziły nam wszystkie niedogodności. Gdy wpłynęliśmy już na Jezioro Drużno nie mogliśmy uwierzyć swoim oczom. Tak rozległe tereny wodne, całe porośnięte, jeszcze kwitnącymi gdzieś roślina, wyglądem przypominające pływające wyspy. A do tego tak duże nagromadzenie ptactwa. Jednym słowem byliśmy zauroczeni. Co prawda osobiście uważam, że nie ma nic piękniejszego niż góry, ale dla tego co tu zobaczyłem mogę zrobić wyjątek. Warto było jechać przez całą Polskę. Sama zaś podróż statkiem, początkowo bardzo ciekawa, po pokonaniu pierwszej pochylni, następnie drugiej, powoli zaczęła obojętnieć. Bo ileż godzin można powtarzać te same czynności. Wtedy spora grupa z nas doceniła dolny pokład, zwłaszcza że był tam jakiś bufecik z napojami. Ale i tu spotkało nas małe zaskoczenie. W pierwszej chwili po zajęciu miejsc przy stołach nie zwracaliśmy na to uwagi. Ale po chwili dotarło do nas, że siedzimy poniżej poziomu wody. Dziwne to uczucie. Nie wywoływało strachu czy czegoś podobnego, wiedzieliśmy przecież, że tor wodny ma góra do jednego metra głębokości. Ale widok wody na wysokości wzroku trochę dziwił. Ożywił się dopiero na pochylni Buczyniec, gdzie pokazano nam jak działa napęd. Gdy ogląda się takie stare a pożyteczne rzeczy, człowieka zawsze nachodzą ciekawe myśli. Bo tutaj wszystko działa tylko za pomocą wody. Bez prądu. I znowu okazuje się że można! Bo dzisiaj to zaprojektowanie czegoś co by działało tylko dzięki siłom natury jest ponad siły i wyobrażenie wielu projektantów.

Zielona wyspa na Jeziorze Drużno. Foto: Krzysztof Tęcza

Po obiedzie zaserwowano kolejną sesję krajoznawczą pt "Przyroda Kanału Elbląskiego i okolic Elbląga". Próbowano nam przedstawić w możliwie przystępny sposób dane dotyczące samego kanału, jego otoczenia, czy wreszcie flory i fauny tych okolic. Ale czy prelegenci mieli jakiegokolwiek szanse zrobić to ciekawiej niż natura. Rano wszystko to widzieliśmy na własne oczy i dlatego teraz docierały do nas tylko suche dane. Bo całe piękno tych terenów pozostało tam. Tutaj nie mogło być to już to samo. Jedyne co utkwiło nam w pamięci to dane na temat Zespołu Parków Krajobrazowych, na temat liczebności żyjących tu stworzeń. Ale to niestety jak się okazało nazajutrz nie wytrzymało konfrontacji z rzeczywistością w terenie. Nie będę jednak uprzedzać faktów. Pojechaliśmy zatem następnego dnia do Jerzwałdu, gdzie ma swoją siedzibę Dyrekcja Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego i Wzgórz Dylewskich. Jest tutaj zarówno muzeum przyrodnicze jak i ogród dydaktyczny. Niestety to co ujrzeliśmy, w porównaniu do wspaniałej pogadanki dnia poprzedniego, jaką wygłosiła pracownica tego Parku, raczej nie wprawiło nas w zachwyt. Czasami tak bywa, życie to nie bajka. Zaprowadzono nas obok, na grób Zbigniewa Nienadzkiego. Może to nic takiego ale każdy z nas czytał jego książki, oglądał filmy o "Panu Samochodziku" i zobaczenie domu w którym mieszkał ten nietuzinkowy pisarz, było dla nas ciekawe. Zwłaszcza, że jakiś czas temu prasa bardzo się rozpisywała o niesnaskach jakie miały miejsce po jego śmierci. No i wreszcie po wysłuchaniu tyłu opowieści o krzyżakach dotarliśmy do zamku w Szymbarku. Bo już myśleliśmy że to tylko takie przechwałki. Ale jest, jest prawdziwy zamek krzyżacki. I to jaki wielki. Wrażenie pozytywne, oczywiście jeśli chodzi o budowlę. Chociaż ze względu na obecnych właścicieli jego przyszłość nie rysuje się w różowych barwach. Ale obiekt ten przetrwał tyle wieków, przetrwa jeszcze kolejne. W miejscowości Ławice dotarliśmy do szkoły, w której utworzono Izbę Pamięci poświęconą profesorowi Emilowi von Behringowi, który właśnie w tej miejscowości przyszedł na świat w roku 1854. A w roku 1901 otrzymał jako pierwszy nagrodę Nobla w dziedzinie medycyny za wynalezienie surowicy przeciwbłoniczej. Był on też współtwórcą szczepionki przeciw tężcowej. Jego osiągnięcia przyczyniły się do uratowania wielu ludzi. Dlatego dobrze stało się, że taka Izba powstała. Ludzi tej miary, obojętnie jakiej byli narodowości, jeśli pochodzili stąd, należy eksponować i chwalić się nimi i ich osiągnięciami.

Pogoda w dalszym ciągu była ładna, udaliśmy się zatem do Ostródy. Niestety spotkało nas tam rozczarowanie. Okazało się, że muzeum zamkowe czynne jest tylko do godziny szesnastej. A było już siedem po. Przewodnik zapomniał że dzisiaj jest sobota, a więc zgodnie z polskimi normami obiekty tego typu czynne są krócej. Przecież pracownicy w nich zatrudnieni muszą też mieć wolne, zwłaszcza w soboty i niedziele. Bo turyści przeważnie odwiedzają ich tłumnie w dni robocze, prawda? Gdyby ktoś chciał, to bez problemów może zwiedzić jeszcze czynną o tej porze wystawę: Sztuka Indian. Wykorzystaliśmy jednak pozostały nam czas na odpoczynek na moło. Mogliśmy popatrzeć jak sprytnie urządzono tutaj wyciąg dla wodniaków. Piękne miejsce i nie było tłoku. W drodze powrotnej na kolację udało nam się jeszcze zobaczyć służę w Miłomłynie. Niestety nie mieliśmy tyle szczęścia co grupa poprzednia, której udało się być świadkami służowania jachtu. Ale czasami tak bywa.

Zamek krzyżacki w Szymbarku. Foto: Krzysztof Tęcza

Ostatnia nasza wycieczka zapowiadała się ciekawie. Zdążyliśmy bowiem poznać relację uczestników tej samej trasy z dnia wczorajszego. Czekaliśmy zatem z niecierpliwością na wyjazd. No i wycieczka się zaczęła. Od razu dotarliśmy do miejscowości Cyganek. Obejrzelśmy tam ładny kościółek św. Mikołaja, obecnie grekokatolicki. Z zaciekawieniem wysłuchaliśmy opowiadania księdza. Dowiedzieliśmy się, że wzbudzająca nasze zainteresowanie metalowa figura Chrystusa przed kościołem jest podziurawiona od kul z pepeszy. Czyli dobrze myśleliśmy. Za kościołem przyjął nas pan Marek Opitz, który właśnie składa przeniesioną tu starą chałupę. Po skończonej pracy będzie to wspaniały obiekt. Obok zgromadził on odzyskane z ogrodzeń i starych fundamentów kamienie z różnymi napisami. Były one pierwotnie użyte jako kamienie nagrobne. W utworzonym tutaj lapidarium są ich dziesiątki. A tak oficjalnie jest to Cmentarz Jedenastu Wsi. Ta piękna nazwa powstała od tego, że na jego utrzymanie łożyli mieszkańcy właśnie jedenastu wsi.

Bardzo ciekawym obiektem okazała się stacja pomp w Chłodniewie. Dawno temu tereny te były zalane. Aby odzyskać je zaczęto budować foldery. Początkowo było ich kilkadziesiąt. Woda odzyskiwana z nich płynęła rowami, których wybudowano dziesiątki kilometrów. A wszystko to

początkowo było napędzane wiatrakami. Później zastosowano pompy parowe, następnie spalinowe i w końcu elektryczne. Obecnie jest tu już tylko jeden polder ale za to mający ponad 20 tys. hektarów. A nowoczesne pompy wystarczają aby codziennie zrzucić z tak dużego terenu ponad pół centymetra wody. Wszystko związane z odwadnianiem tych terenów zaczęło się w czasach krzyżackich, ale tak naprawdę prawdziwe wyniki osiągnęli przybyli tu w XIX wieku menonici. Byli oni prawdziwymi mistrzami jeśli chodzi o odwadnianie gruntów.

Świątynia w Stegnach. Foto: Krzysztof Tęcza

Dotarliśmy także do miejsca, które dostarcza bólu wielu zwiedzającym. Przypomina im bowiem czasy II wojny światowej. Niejeden z uczestników wycieczki był w tym lub podobnym obozie i wie co przeżyli uwięzieni tutaj ludzie. To miejsce to obóz w Sztutowie. Dlatego po zapoznaniu się z jego historią przejechaliśmy do miejscowości o nazwie Stegna. Jest tutaj niewielki kościółek. Z zewnątrz wydał nam się niezbyt ciekawym obiektem. Ale jak weszliśmy do środka oniemieliśmy z zachwytu. Prowadzone są tutaj prace renowacyjne. Mogliśmy poobserwować jak konserwatorzy naklejali właśnie płatki złota na odświeżone rzeźby. Cały jednak strop pokryty jest wspaniałymi kolorowymi malowidłami. Jak się okazało malowidła te umieszczono na olbrzymich płachtach lnianych, które przyklejono za pomocą żywicy do stropu. Przy prospekcie organowym podwieszono duży model okrętu. A pod ołtarzem umieszczono bardzo nietypowe przedstawienie ostatniej wieczerzy. Nie zdradzę dlaczego nietypowe. Niech każdy kogo to zaintryguje sam spróbuje znaleźć na to odpowiedź.

W Mikoszewie trafiliśmy akurat na moment w którym od brzegu odbijał prom załadowany samochodami. Obok wypatrzyliśmy nieczynny już stary obrotowy most służący kiedyś kolejce wąskotorowej. W Drewnicy zobaczyliśmy wreszcie pierwszy drewniany wiatrak. To prawdziwy kozłak. Był akurat jego właściciel, który prowadzi prace remontowe. Ale i tak obiekt ten przedstawia się imponująco. Skoro są to tereny związane przede wszystkim z wodą w każdym przypadku, dotarliśmy na służę Gdańska Głowa, na Szkarpawie. Jest to naprawdę duży obiekt. Ale najciekawszy okazał się

Z góry spogląda na nas anioł. Foto: Krzysztof Tęcza

widok na szeroko rozlaną w tym miejscu Wisłę. Coś wspaniałego. Przewodnik opowiedział nam jeszcze o wybudowanym tutaj bastionie mającym bronić dostępu do Gdańska. Później dobudowano jeszcze jeden. Okazały się one jednak niewypałami, bo zamiast bronić miasta, były od razu zdobywane. Dlatego rozebrano je. W Palczewie dotarliśmy do kolejnego wiatraka. Jednak był on zupełnie inny. Nie dość, że na wzgórku stała część murowana, a wyżej już drewniana, to jego część obrotowa znajduje się tylko na górze i ma ona kształt wywróconej łódki. Na koniec dotarliśmy do miejscowości Stogi, na największy z zachowanych cmentarzy menonickich. Wytłumaczono nam co to są stelle, jakie są ich rodzaje, jakie mają one ozdoby, w jaki sposób ukazywano wiek osoby pochowanej. Pokazano też miejsce pochówku ostatniego zmarłego w 1991 roku, menonity. Niestety, jak to bywa w naszym pięknym kraju, człowiek ten, który zrobił wiele dobrego dla tego miejsca nie został pochowany zgodnie ze swoim życzeniem z innymi menonitami. Nie pozwolono na to.

I tak oto zakończyliśmy poznawanie tych ziem. Pozostało nam tylko odpocząć i nazajutrz rozjechać się do domów. Muszę jednak powiedzieć, że to co tutaj zobaczyłem tak mnie zauroczyło, że na pewno wrócę tu jeszcze prędzej czy później. Mało tego postaram się namówić innych aby wybrali się ze mną.

Krzysztof Tęcza